

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนาโดยใช้เทคนิคเคลฟายซึ่งประกอบด้วย

1. ผลการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนารอบที่ 1
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนารอบที่ 2
3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนารอบที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงขององค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญในเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเคลฟาย จำนวน 3 รอบ รอบที่ 1 ใช้วิธีการสัมภาษณ์และส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ ส่วนรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยในการวิเคราะห์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนา ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐาน (Md) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเทคนิคสโนว์บอล (Snowball Technique)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์คำตอบโดยใช้เทคนิคเคลฟายรอบที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบนี้เป็น การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ถึงหลักธรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระจากคำถาม

ปลายเปิดที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผลการวิเคราะห์ได้สรุปไว้ในตารางที่ 1

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 เกี่ยวกับหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

ข้อ	ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	ความถี่ของผู้เชี่ยวชาญ	ร้อยละ
1.	ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้แห่งตน (Personal Mastery)		
1.1	อิทธิบาท 4	18	90
1.2	สัพปุริสธรรม 7	11	55
1.3	ไตรสิกขา	11	55
1.4	ปัญญา 3	10	50
1.5	สัมมปปธาน 4	8	40
1.6	โพชฌงค์ 7	8	40
1.7	สติปัฏฐาน 4	7	35
1.8	พลละ 5	7	35
1.9	อินทรีย์ 5	6	30
1.10	อริยมรรค 8	6	30
1.11	พรหมวิหาร 4	3	15
1.12	ฉราวาสธรรม 4	3	15
1.13	ธรรมมีอุปการะมาก 2	3	15
1.14	ทิส 6	2	10
1.15	กัลยาณมิตรธรรม 7	2	10
1.16	ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2	2	10
1.17	ธรรมคุ้มครองโลก 2	1	5
1.18	โยนิโสมนสิการ	1	5
1.19	วุฒิธรรม 4	1	5
1.20	ธรรมทำให้งาม 2	1	5
1.21	ศีล 5	1	5
1.22	มงคล 38	1	5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้	ความถี่ของผู้เชี่ยวชาญ	ร้อยละ
2.	ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดรูปแบบวิถีคิด และ มุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model)		
2.1	โยนิโสมนสิการ	7	35
2.2	ปัญญา 3	6	30
2.3	ไตรสิกขา	6	30
2.4	อคติ 4	6	30
2.5	สติปัญญา 4	4	20
2.6	วุฒิชรรณ 4	4	20
2.7	อธิปไตย 3	4	20
2.8	อธิฐานธรรม 4	4	20
2.9	พรหมวิหาร 4	4	20
2.10	กาลามสูตร	4	20
2.11	ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2	3	15
2.12	มงคล 38	1	5
2.13	กัลยาณมิตรธรรม 7	1	5
2.14	สังกนวัตถุ 4	1	5
2.15	สุจริต 3	1	5
2.16	เบญศีล	1	5
2.17	เบญจธรรม	1	5
2.18	ทิศ 6	1	5
2.19	ปฏิจสมุปปาท	1	5
2.20	บุญกริยาวัตถุ 10	1	5
2.21	สัพปุริสธรรม 7	1	5
2.22	อริยทรัพย์ 7	1	5
2.23	ปาปณิกธรรม 3	1	5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้	ความถี่ของผู้เชี่ยวชาญ	ร้อยละ
3. ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)			
3.1	สาราณียธรรม 6	16	80
3.2	เทศนาวิธี 4	12	60
3.3	อปรีหานิยธรรม 7	9	45
3.4	วุฒิชธรรม 4	4	20
3.5	พรหมวิหาร 4	4	20
3.6	สุจจริต 3	2	10
3.7	สังคหวัตถุ 4	2	10
3.8	กัลยาณมิตรธรรม 7	2	10
3.9	กาลามสูตร	1	5
3.10	มงคล 38	1	5
3.11	ทศพิธราชธรรม 10	1	5
4. ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)			
4.1	อปรีหานิยธรรม 7	16	80
4.2	สาราณียธรรม 6	12	60
4.3	สังคหวัตถุ 4	9	45
4.4	พรหมวิหาร 4	4	20
4.5	นาถกรณธรรม 10	4	20
4.6	กัลยาณมิตรธรรม 7	2	10
4.7	สัปปริสธรรม 7	2	10
4.8	พราวาสธรรม 4	2	10
4.9	อธิปไตย 3	1	5
4.10	ทิส 6	1	5
4.11	ธรรมคัมภีร์ครองโลก 2	1	5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้	ความถี่ของผู้เชี่ยวชาญ	ร้อยละ
5.	ประเด็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking)		
5.1	อริยสัจ 4	20	100
5.2	โยนิโสมนสิการ	14	70
5.3	ปฏิสมุปปาท	11	55
5.4	ไตรลักษณ์	4	20
5.5	กาลามสูตร	2	10
5.6	สัปปริสธรรม 7	2	10

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นหลากหลายหลักธรรมในบางหลักการ และมีความเห็นเหมือนกันสูงในบางหลักการจากหลักการทั้ง 5 ของเซนเก้ จึงใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 ขึ้นไปของหลักธรรมที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันจากการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดโดยจำแนกในแต่ละหลักการได้ดังนี้

หลักการที่ 1 ความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) ผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ตรงกันตามเกณฑ์ร้อยละ 10 ขึ้นไป จำนวน 16 หลักธรรมจากทั้งหมด 22 หลักธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน โดยทั้ง 16 หลักธรรมประกอบด้วย อธิธัมม 4 สัปปริสธรรม 7 ไตรสิกขา ปัญญา 3 สัมมปธาน 4 โพชฌงค์ 7 สติปัฏฐาน 4 พละ 5 อินทรีย์ 5 อริยมรรค 8 พรหมวิหาร 4 ทวารวาทธรรม 4 ธรรมมีอุปการมาก 2 ทิศา 6 กัลยาณมิตรธรรม 7 และปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2 ซึ่งจะใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2

หลักการที่ 2 รูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เป็คว้าง (Mental Model) ผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ตรงกันตามเกณฑ์ร้อยละ 10 ขึ้นไป จำนวน 11 หลักธรรมจากทั้งหมด 23 หลักธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน โดยทั้ง 11 หลักธรรมประกอบด้วย โยนิโสมนสิการ ปัญญา 3 ไตรสิกขา อคติ 4 สติปัฏฐาน 4 วุฒิชรรม 4 อธิปไตย 3 อธิยฐานธรรม 4 พรหมวิหาร 4 กาลามสูตร และปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2 ซึ่งจะใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2

หลักการที่ 3 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ตรงกันตามเกณฑ์ร้อยละ 10 ขึ้นไป จำนวน 8 หลักธรรมจากทั้งหมด 11 หลักธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน โดยทั้ง 8 หลักธรรมประกอบด้วย สาราณียธรรม 6 เทศนาวิธี 4 อปริหานิยธรรม 7 วุฒิชธรรม 4 พรหมวิหาร 4 สุจริต 3 สังคหวัตถุ 4 และกัลยาณมิตรธรรม 7 ซึ่งจะใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2

หลักการที่ 4 การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) ผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ตรงกันตามเกณฑ์ร้อยละ 10 ขึ้นไป จำนวน 8 หลักธรรมจากทั้งหมด 11 หลักธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน โดยทั้ง 8 หลักธรรมประกอบด้วย อปริหานิยธรรม 7 สาราณียธรรม 6 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 นาถกรรมธรรม 10 กัลยาณมิตรธรรม 7 สัปปริสธรรม 7 และจรรยาวาสนธรรม 4 ซึ่งจะใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2

หลักการที่ 5 การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) ผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ตรงกันตามเกณฑ์ร้อยละ 10 ขึ้นไป จำนวน 6 หลักธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน โดยทั้ง 6 หลักธรรมประกอบด้วย อริยสัจ 4 ปฏิจัมมุปบาท โยนิโสมนสิการ ไตรลักษณ์ กาลามสูตร และสัปปริสธรรม 7 ซึ่งจะใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคำมัชฌาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบในรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนา

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรอบรู้แห่งตน			
(Personal Mastery)			
1.	ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2		
1.	ปฺรโดโมสะ	5.00	1.00
2.	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
2.	ธรรมมีอุปการะมาก 2		
1.	สติ	5.00	0.00
2.	สัมปชัญญะ	5.00	0.00
3.	ไตรสิกขา		
1.	อริสีลสิกขา	5.00	0.00
2.	อริจิตตสิกขา	5.00	0.00
3.	อริปัญญาสิกขา	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
4. ปัญญา 3			
1.	สุตมปัญญา	5.00	0.75
2.	จินตมปัญญา	5.00	0.00
3.	ภาวนามปัญญา	5.00	0.00
5. ฌราวาสธรรม 4			
1.	สังขะ	5.00	1.00
2.	ทมะ	5.00	1.00
3.	ขันติ	5.00	1.00
4.	จาคะ	5.00	1.00
6. พรหมวิหาร 4			
1.	เมตตา	5.00	1.00
2.	กรุณา	5.00	1.00
3.	มุทิตา	5.00	1.00
4.	อุเบกขา	5.00	0.75
7. สัมมปธาน 4			
1.	สังวรปธาน	5.00	1.00
2.	ปหานปธาน	5.00	1.00
3.	ภาวนาปธาน	5.00	1.00
4.	อนุรักษนาปธาน	5.00	1.00
8. สติปัฏฐาน 4			
1.	กายานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
2.	เวทนานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	1.00
3.	จิตตานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.75
4.	ธัมมานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
9. อธิริยา 4			
1.	ฉันทะ	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
2.	วิริยะ	5.00	0.00
3.	จิตตะ	5.00	0.00
4.	วิมังสา	5.00	0.00
10.	อินทรีย์ 5		
1.	ปัญญินทรีย์	5.00	0.00
2.	วิริยินทรีย์	5.00	0.00
3.	สตินทรีย์	5.00	0.00
4.	สมาธิินทรีย์	5.00	0.00
5.	สัทธินทรีย์	5.00	0.00
11.	พละ 5		
1.	สัทธา	5.00	0.00
2.	วิริยะ	5.00	0.00
3.	สติ	5.00	0.00
4.	สมาธิ	5.00	0.00
5.	ปัญญา	5.00	0.00
12	ทิส 6		
1.	ปรัตถิมทิส	4.00	1.00
2.	ทักขณทิส	4.00	1.00
3.	ปัจจุณทิส	4.00	1.00
4.	อุตตรทิส	4.00	1.00
5.	เหตุฐิมทิส	4.00	1.00
6.	อุปริมทิส	4.00	1.00
13	โพชฌงค์ 7		
1.	สติ	5.00	0.00
2.	สัมมวิริยะ	5.00	0.00
3.	วิริยะ	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
4.	ปีติ	5.00	0.00
5.	ปีสัทธิ	5.00	0.00
6.	สมาธิ	5.00	0.00
7.	อุเบกขา	5.00	0.00
14. สัมปยุตธรรม 7			
1.	ธัมมัญญตา	5.00	0.00
2.	อิตถัญญตา	5.00	0.00
3.	อิตตัญญตา	5.00	0.00
4.	มัตตัญญตา	5.00	0.00
5.	กาลัญญตา	5.00	0.00
6.	ปริสัจญตา	5.00	0.00
7.	ปุคคัลลัญญตา หรือ ปุคคัลปโรปรัญญตา	5.00	0.00
15. กัลยาณมิตรธรรม 7			
1.	ปิโย	5.00	1.00
2.	ครุ	5.00	1.00
3.	ภาวนีโย	5.00	1.00
4.	วตฺตา จ	5.00	1.00
5.	วจนกฺขโม	5.00	1.00
6.	คมฺภีรฺณจ กถํ กตฺตา	5.00	0.00
7.	โน จญฺฐาเน นิโยชเย	5.00	1.00
16. อริยมรรคมีองค์ 8			
1.	สัมมาทิฏฐิ	5.00	0.00
2.	สัมมาสังกัปปะ	5.00	0.00
3.	สัมมาวาจา	5.00	0.00
4.	สัมมากัมมันตะ	5.00	0.00
5.	สัมมาอาชีวะ	5.00	0.75

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
6.	สัมมาสมาธิ	5.00	0.00
7.	สัมมาสติ	5.00	0.00
8.	สัมมาวาจา	5.00	0.00
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดรูปแบบวิธีคิดและ มุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model)			
1.	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
2	ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2		
1.	ปรโตโมสะ	5.00	0.75
2.	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
3	ไตรสิกขา		
1.	อริยศีลสิกขา	5.00	1.00
2.	อริยจิตตสิกขา	5.00	0.00
3.	อริยปัญญาสิกขา	5.00	0.00
4	ปัญญา 3		
1.	สุตมยปัญญา	5.00	0.00
2.	ภาวนามยปัญญา	5.00	0.00
3.	จินตามยปัญญา	5.00	0.00
5	อริยปไตย 3		
1.	อิตตาริยปไตย	4.00	1.00
2.	โลการิยปไตย	4.00	1.00
3.	ธัมมาริยปไตย	5.00	0.00
6	พรหมวิหาร 4		
1.	เมตตา	5.00	0.75
2.	กรุณา	5.00	0.75
3.	มุทิตา	5.00	0.75
4.	อุเบกขา	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักสูตรพระพุทธศาสนา	Md.	I.R.
7. วุฒิธรรม 4			
1.	สัปปริสสังเสวะ	5.00	0.00
2.	สัทธัมมัสสวนะ	5.00	0.00
3.	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
4.	ธัมมานุวัตรปฏิบัติ	5.00	0.00
8 สติปัฏฐาน 4			
1.	กายนุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	1.00
2.	เวทนานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.75
3.	จิตตานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.75
4.	ธัมมานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.75
9 อคติ 4			
1.	ฉันทาคติ	5.00	0.75
2.	โทสาคติ	5.00	0.75
3.	โมหาคติ	5.00	0.75
4.	ภยากติ	5.00	0.75
10 อริยฐานธรรม 4			
1.	ปัญญา	5.00	0.00
2.	สังขะ	5.00	0.00
3.	จาคะ	5.00	1.00
4.	อุปสมะ	5.00	0.75
11 กาลามสูตร			
1.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการฟังตามกันมา	5.00	0.00
2.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการถือสืบๆ กันมา	5.00	0.75
3.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเล่าลือ	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
4.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการอ้างตำรา หรือคัมภีร์	5.00	0.00
5.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะตรรก	5.00	0.00
6.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะการอนุมาน	5.00	0.00
7.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล	5.00	0.00
8.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พิสูจน์ไว้แล้ว	5.00	0.00
9.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้	5.00	0.00
10.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา	5.00	0.00
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)			
1	สุจริต 3		
	1. กายสุจริต	5.00	0.00
	2. วาจาสุจริต	5.00	0.00
	3. มโนสุจริต	5.00	0.00
2	เทศนาวิธี 4		
	1. สันติสนทนา	5.00	0.75
	2. สมาทปนา	5.00	1.00
	3. สมุตเตสนา	5.00	1.00
	4. สัมปหังสนา	5.00	0.75
3	พรหมวิหาร 4		
	1. เมตตา	5.00	0.00
	2. กรุณา	5.00	0.00
	3. มุทิตา	5.00	0.00
	4. อุเบกขา	5.00	0.75

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
4	วุฒิธรรม 4		
1.	สัปปริสสังเสวะ	5.00	0.00
2.	สัทธัมมัสสวนะ	5.00	0.00
3.	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
4.	ธัมมานุวัตรปฏิบัติ	5.00	0.00
5	สังคหวัตถุ 4		
1.	ทาน	5.00	0.00
2.	ปิยวาจา	5.00	0.00
3.	อิตถจริยา	5.00	0.00
4.	สมานัตตตา	5.00	0.00
6	สาราณียธรรม 6		
1.	เมตตากายกรรม	5.00	0.00
2.	เมตตาวจีกรรม	5.00	0.00
3.	เมตตามโนกรรม	5.00	0.00
4.	สาธารณโภคี	5.00	0.00
5.	สัสสสัมมัญญา	5.00	0.00
6.	ทักขิวิสัมมัญญา	5.00	0.00
7	กัลยาณมิตรธรรม 7		
1.	ปิโย	5.00	0.00
2.	ครู	5.00	0.00
3.	ภาวนีโย	5.00	0.00
4.	วตุตา จ	5.00	0.00
5.	วจนกฺขโม	5.00	0.00
6.	คมกิริยจ กถ กตตา	5.00	0.00
7.	โน จฏฐาเน นิโยชเ	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
8	อภิธานิยธรรม 7		
1.	หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ โดยมีการพบปะ ปรึกษาหารือกิจการงานที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบ โดยสม่ำเสมอ	5.00	0.00
2.	พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน	5.00	0.00
3.	ไม่ถืออำเภอใจใครต่อความสะดวก บัญญัติวาง ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติวางไว้ และไม่เพียบบ้างล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้ว ถือปฏิบัติมันอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็น ธรรมนูญ	5.00	0.00
4.	ให้เกียรติเคารพนับถือท่านผู้ใหญ่ ผู้มีประสบการณ์มอง เห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึง รับฟัง	5.00	0.00
5.	ให้เกียรติและคุ้มครองสตรีมิให้ถูกข่มเหงรังแก	5.00	0.00
6.	เคารพบูชาสักการะเจดีย์ ปูชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำ ชาติอันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ ระวังให้ทำดี และ เป็นที่รวมใจของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึง ทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี	5.00	0.00
7.	จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจ และเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจ ต้อนรับ และหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)			
1	ฉราวาสธรรม 4		
1.	สัจจะ	5.00	0.00
2.	ทมะ	5.00	0.00
3.	ขันติ	5.00	0.00
4.	จาคะ	5.00	0.00
2	พรหมวิหาร 4		
1.	เมตตา	5.00	0.00
2.	กรุณา	5.00	0.00
3.	มุทิตา	5.00	0.00
4.	อุเบกขา	5.00	0.00
3	สังคหวัตถุ 4		
1.	ทาน	5.00	0.00
2.	ปิยวาจา	5.00	0.00
3.	อัตถจริยา	5.00	0.00
4.	สมานัตตตา	5.00	0.00
4	สาราณียธรรม 6		
1.	เมตตากายกรรม	5.00	0.00
2.	เมตตาวจีกรรม	5.00	0.00
3.	เมตตามโนกรรม	5.00	0.00
4.	สาธารณโกศล	5.00	0.00
5.	ศีลสามัญญดา	5.00	0.00
6.	ทัญญูสามัญญดา	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
5	กัลยาณมิตรธรรม 7		
1.	ปิโย	5.00	0.00
2.	กรุ	5.00	0.00
3.	ภาวนีโย	5.00	0.00
4.	วตฺตา จ	5.00	0.00
5.	วจนฺกุขโม	5.00	0.00
6.	คมภีรณฺจ กถิ กตฺตา	5.00	0.00
7.	โน จฏฺฐาเน นิโยชเย	5.00	0.00
6	สัปปริสธรรม 7		
1.	ฉัณฺณมฺยญฺจตา	5.00	0.00
2.	อิตฺถมฺยญฺจตา	5.00	0.00
3.	อิตฺตมฺยญฺจตา	5.00	0.00
4.	มัตตมฺยญฺจตา	5.00	0.00
5.	กาลมฺยญฺจตา	5.00	0.00
6.	ปริสฺสมฺยญฺจตา	5.00	0.00
7.	ปุคฺคกมฺยญฺจตา หรือ ปุคฺคสปปโรปรมฺยญฺจตา	5.00	0.00
7	อธิปหานิยธรรม 7		
1.	หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ โดยมีการพบปะ ปรึกษาหารือกิจการงานที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบ โดยสม่ำเสมอองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	5.00	0.00
2.	พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
3.	ไม่ถืออำนาจใครต่อความสะดวก บัญญัติวางข้อกำหนด กฎเกณฑ์ต่างๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติไว้ และไม่เหยียบย่ำ สัมลึงสิ่งที่ดีตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้วถือปฏิบัติมันอยู่ใน บทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมเนียม	5.00	0.00
4.	ให้เกียรติเคารพนับถือท่านผู้ใหญ่ ผู้มีประสบการณ์มอง เห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง	5.00	0.00
5.	ให้เกียรติและคุ้มครองสตรีมิให้ถูกข่มเหงรังแก	5.00	0.00
6.	เคารพบูชาสักการะเจดีย์ ปูนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำ ชาติอันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ ระวังให้ทำดี และ เป็นที่รวมใจของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึง ทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี	5.00	0.00
7.	จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจ และเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจ ต้อนรับ และหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก	5.00	0.00
8	นาถกรณธรรม 10		
1.	ศีล	5.00	0.75
2.	พหุสัจจะ	5.00	0.00
3.	กัลยาณมิตตตา	5.00	0.00
4.	โสวจิตตตา	5.00	0.00
5.	กิงกรณียะสุ ทักขตา	5.00	0.00
6.	ธัมมกามตา	5.00	0.00
7.	วิริยารัมภะ	5.00	0.00
8.	สันตุฎฐี	5.00	1.00
9.	สติ	5.00	0.00
10.	ปัญญา	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking)			
1	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
2	ไตรลักษณ์		
	1. อนิจจตา	5.00	0.00
	2. ทุกขตา	5.00	0.00
	3. อนัตตตา	5.00	0.00
3	อริยสัจ 4		
	1. ทุกข์	5.00	0.00
	2. สมุทัย	5.00	0.00
	3. นิโรธ	5.00	0.00
	4. มรรค	5.00	0.00
4	สัพปุริสธรรม 7		
	1. รัชมัญญุตตา	5.00	0.00
	2. อัถถัญญุตตา	5.00	0.00
	3. อัถตัญญุตตา	5.00	0.00
	4. มัตตัญญุตตา	5.00	0.00
	5. กาลัญญุตตา	5.00	0.00
	6. ปริสัจญุตตา	5.00	0.00
	7. ปุคคัลลัญญุตตา หรือ ปุคคัลลปโรปรัญญุตตา	5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
5	กาลามสูตร		
1.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการฟังตามกันมา	5.00	0.00
2.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการถือสืบๆ กันมา	5.00	0.00
3.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเล่าลือ	5.00	0.00
4.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการอ้างตำรา หรือคัมภีร์	5.00	0.00
5.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะตรรก	5.00	0.00
6.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะการอนุมาน	5.00	0.00
7.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล	5.00	0.00
8.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พึงใจไว้แล้ว	5.00	0.00
9.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้	5.00	0.00
10.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา	5.00	0.00
6	ปฏิสมุပ္บาท การเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลาย เพราะอาศัยกัน ธรรมที่ อาศัยกันเกิดขึ้นพร้อม การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันและกัน จึงเกิดขึ้น	5.00	0.00

จากตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 เกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนามีหลักธรรมที่มีค่ามัธยฐาน 3.5 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ตั้งแต่ 1.5 ลงมามีจำนวนทั้งสิ้น 31 หลักธรรม โดยไม่พบข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์โดยบางหลักธรรมส่งเสริมให้เกิดวินัยมากกว่าหนึ่งด้าน จำแนกเป็นหลักการได้ดังนี้

หลักการที่ 1 ความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) มีค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ตามเกณฑ์มีจำนวนทั้งสิ้น 16 หลักธรรม

หลักการที่ 2 รูปแบบวิธีคิด และมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model) มีค่ามัธยฐาน และ

คำพิสัยระหว่างควอไทล์ตามเกณฑ์มีจำนวนทั้งสิ้น 11 หลักธรรม

หลักการที่ 3 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) มีคำมัชฐาน และคำพิสัยระหว่างควอไทล์ตามเกณฑ์มีจำนวนทั้งสิ้น 8 หลักธรรม

หลักการที่ 4 การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) มีคำมัชฐาน และคำพิสัยระหว่างควอไทล์ตามเกณฑ์มีจำนวนทั้งสิ้น 8 หลักธรรม

หลักการที่ 5 การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) มีคำมัชฐาน และคำพิสัยระหว่างควอไทล์ตามเกณฑ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 6 หลักธรรม

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 จึงได้จัดทำแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งการวิเคราะห์คำตอบในรอบนี้เป็นการวิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคำมัชฐาน และคำพิสัยระหว่างควอไทล์ในแต่ละข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาบททวนจากการตอบในรอบที่ 2 เปรียบเทียบกับคำตอบของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญสามารถพิจารณาเกี่ยวกับคำมัชฐาน และระดับความคิดเห็นของตนเองในรอบที่ 2 หากการตอบในรอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญยืนยันในคำตอบเดิมซึ่งแตกต่างจากคำตอบของกลุ่มผู้วิจัยได้ขอให้ผู้เชี่ยวชาญระบุเหตุผลของการยืนยันคำตอบเดิม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบในรอบที่ 3 ของผู้เชี่ยวชาญ
เกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักกรรมพุทธศาสนา

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักกรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
หลักกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรอบรู้แห่งตน			
(Personal Mastery)			
1	ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2		
	1. ปรีตโมสะ	5.00	0.00
	2. โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
2	ธรรมมีอุปการะมาก 2		
	1. สติ	5.00	0.00
	2. สัมปชัญญะ	5.00	0.00
3	ไตรสิกขา		
	1. อธิศีลสิกขา	5.00	0.00
	2. อธิจิตตสิกขา	5.00	0.00
	3. อธิปัญญาสิกขา	5.00	0.00
4	ปัญญา 3	5.00	0.00
	1. สุตมยปัญญา	5.00	0.00
	2. จินตามยปัญญา	5.00	0.00
	3. ภวานามยปัญญา	5.00	0.00
5	มรณธรรม 4	5.00	1.00
	1. สัจจะ	5.00	0.75
	2. ทมะ	5.00	0.75
	3. ขันติ	5.00	1.00
	4. จาคะ		
6	พรหมวิหาร 4	5.00	0.75
	1. เมตตา	5.00	0.75
	2. กรุณา	5.00	0.75
	3. มุทิตา	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
4.	อุเบกขา	5.00	0.00
7	สัมมปธาน 4		
1.	สังวรปธาน	5.00	0.00
2.	ปหานปธาน	5.00	0.00
3.	ภาวนาปธาน	5.00	0.00
4.	อนุรักษนาปธาน	5.00	0.00
8	สติปัฏฐาน 4		
1.	กายานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
2.	เวทนानุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
3.	จิตตานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
4.	ธัมมานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
9	อิทธิบาท 4		
1.	ฉันทะ	5.00	0.00
2.	วิริยะ	5.00	0.00
3.	จิตตะ	5.00	0.00
4.	วิมังสา	5.00	0.00
10	อินทรีย์ 5		
1.	สัทธินทรีย์	5.00	0.00
2.	วิริยินทรีย์	5.00	0.00
3.	สดินทรีย์	5.00	0.00
4.	สมาธิินทรีย์	5.00	0.00
5.	ปัญญาธิินทรีย์	5.00	0.00
11	พละ 5		
1.	สัทธา	5.00	0.00
2.	วิริยะ	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักสูตรพุทธศาสนา	Md.	I.R.
3.	สติ	5.00	0.00
4.	สมาธิ	5.00	0.00
5.	ปัญญา	5.00	0.00
12	ทิส 6		
1.	ปรัถถิมทิส	4.00	1.00
2.	ทักขิมทิส	4.00	1.00
3.	ปัจจิมทิส	4.00	1.00
4.	อุตตรทิส	4.00	1.00
5.	เหตุฐิมทิส	4.00	0.75
6.	อุปริมทิส	4.00	1.00
13.	โพชนงค์ 7		
1.	สติ	5.00	0.00
2.	ธัมมวิจยะ	5.00	0.00
3.	วิริยะ	5.00	0.00
4.	ปีติ	5.00	0.00
5.	ปัสสัทธิ	5.00	0.00
6.	สมาธิ	5.00	0.00
7.	อุเบกขา	5.00	0.00
14.	ตัปปุริสธรรม 7		
1.	ธัมมัญญตา	5.00	0.00
2.	อิตถัญญตา	5.00	0.00
3.	อิตถัญญตา	5.00	0.00
4.	มัตถัญญตา	5.00	0.00
5.	กาลัญญตา	5.00	0.00
6.	ปริสญญตา	5.00	0.00
7.	ปุคคลัญญตา หรือ ปุคคลปโรปรญญตา	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
15. กัลยาณมิตรธรรม 7			
1.	ปิโย	5.00	0.75
2.	ครุ	5.00	0.75
3.	ภาวนีโย	5.00	0.00
4.	วตฺตา จ	5.00	0.75
5.	วจนกุขโม	5.00	1.00
6.	คมฺภีรณฺจ กถํ กตฺตา	5.00	0.00
7.	โน จญฺฐาน นโยชเย	5.00	1.00
16. อริยมรรคมีองค์ 8			
1.	สัมมาทิฐิ	5.00	0.00
2.	สัมมาสังกัปปะ	5.00	0.00
3.	สัมมาวาจา	5.00	0.00
4.	สัมมากัมมันตะ	5.00	0.00
5.	สัมมาอาชีวะ	5.00	0.00
6.	สัมมาวาจาณะ	5.00	0.00
7.	สัมมาสติ	5.00	0.00
8.	สัมมาสมาธิ	5.00	0.00
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดรูปแบบวิถีคิดและ			
มุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model)			
1	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
2	ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2		
1.	ปรโตโฆสะ	5.00	0.00
2.	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
3	ไตรสิกขา		
1.	อธิศีลสิกขา	5.00	0.75

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
2.	อธิจิตตศึกษา	5.00	0.00
3.	อธิปัญญาศึกษา	5.00	0.00
4	ปัญญา 3		
1.	สุตมยปัญญา	5.00	0.00
2.	จินตามยปัญญา	5.00	0.00
3.	ภาวนามยปัญญา	5.00	0.00
5	อธิปไตย 3		
1.	อัตตาทิปไตย	4.00	1.00
2.	โลกาทิปไตย	4.00	1.00
3.	สัมมัตติปไตย	5.00	0.00
6	พรหมวิหาร 4		
1.	เมตตา	5.00	0.75
2.	กรุณา	5.00	0.75
3.	มุทิตา	5.00	0.75
4.	อุเบกขา	5.00	0.00
7	วุฒิธรรม 4		
1.	ตัปปริสสังเสวะ	5.00	0.00
2.	สัทธัมมัสสวนะ	5.00	0.00
3.	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
4.	ธัมมานุวัตรปฏิบัติ	5.00	0.00
8	สติปัฏฐาน 4		
1.	กายนุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
2.	เวทนานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
3.	จิตตานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00
4.	ธัมมานุปัสสนา สติปัฏฐาน	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
9	อคติ 4		
1.	ฉันทาคติ	5.00	0.00
2.	โทสาคติ	5.00	0.00
3.	โมหาคติ	5.00	0.00
4.	ภยาคติ	5.00	0.00
10	อธิฐานธรรม 4		
1.	ปัญญา	5.00	0.00
2.	สัจจะ	5.00	0.00
3.	จาคะ	5.00	0.75
4.	อุปสมะ	5.00	0.00
11	กาลามสูตร		
1.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการฟังตามกันมา	5.00	0.00
2.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการถือสืบ ๆ กันมา	5.00	0.00
3.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเล่าลือ	5.00	0.00
4.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการอ้างคำرا หรือคัมภีร์	5.00	0.00
5.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะตรรก	5.00	0.00
6.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะการอนุมาน	5.00	0.00
8.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว	5.00	0.00
9.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้	5.00	0.00
10.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)			
1	สุจริต 3		
	1. กายสุจริต	5.00	0.00
	2. วาจาสุจริต	5.00	0.00
	3. มโนสุจริต	5.00	0.00
2	เทศนาวิธี 4		
	1. สันติสนทนา	5.00	0.00
	2. สมาทปนา	5.00	0.00
	3. สมุดเทศนา	5.00	0.00
	4. สัมปหังสนา	5.00	0.00
3	พรหมวิหาร 4		
	1. เมตตา	5.00	0.00
	2. กรุณา	5.00	0.00
	3. มุทิตา	5.00	0.00
	4. อุเบกขา	5.00	0.00
4	วุฒิธรรม 4		
	1. สัมปฐิสังเสวะ	5.00	0.00
	2. สัมมัตสนทนา	5.00	0.00
	3. โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
	4. ชัมมานุชัมมปฏิบัติ	5.00	0.00
5	สังคหวัตถุ 4		
	1. ทาน	5.00	0.00
	2. ปิยวาจา	5.00	0.00
	3. อตถจริยา	5.00	0.00
	4. สมานัตตตา	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
6	สาราณียธรรม 6		
1.	เมตตากายกรรม	5.00	0.00
2.	เมตตาวจีกรรม	5.00	0.00
3.	เมตตามโนกรรม	5.00	0.00
4.	สาธารณโกที	5.00	0.00
5.	ศีลสามัญญตา	5.00	0.00
6.	ทัญญูสามัญญตา	5.00	0.00
7	กัลยาณมิตรธรรม 7		
1.	ปิโย	5.00	0.00
2.	ครู	5.00	0.00
3.	ภาวนีโย	5.00	0.00
4.	วตฺตา จ	5.00	0.00
5.	วจนกุขโม	5.00	0.00
6.	คมภีรญจ กถ์ กตฺตา	5.00	0.00
7.	โน จญฺฐาเน นิโยชเย	5.00	0.00
8	อปริหานิยธรรม 7		
1.	หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ โดยมีการพบปะ ปรึกษาหารือ กิจการงานที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง รับผิดชอบโดยสม่ำเสมอ	5.00	0.00
2.	พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน	5.00	0.00
3.	ไม่ถืออาภอใจใคร่ต่อความสะดวก บัญญัติวาง ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติวางไว้ และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็น ธรรมเนียม	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
4.	ให้เกิดริเคาพณบถือท่านผู้ใหญ่ ผู้มีประสบการณ์ มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอัน พึงรับฟัง	5.00	0.00
5.	ให้เกิดริเคาและคุ่มครองสตรีมิให้ถูกข่มเหงรังแก	5.00	0.00
6.	เคาพญาสัถการะเจดีย์ ปุชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำ ชาติอันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ เราให้ทำดี และ เป็นที่ยอมรับของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีเคาพญาอันพึง ทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี	5.00	0.00
7.	จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ่มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจ และเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจ ต้อนรับ และหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)	5.00	0.00
1	ฆราวาสธรรม 4		
1.	ถัจจะ	5.00	0.00
2.	ทมะ	5.00	0.00
3.	ขันติ	5.00	0.00
4.	จาคะ	5.00	0.00
2	พรหมวิหาร 4		
1.	เมตตา	5.00	0.00
2.	กรุณา	5.00	0.00
3.	มูทิตา	5.00	0.00
4.	อุเบกขา	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
3	สังคหวัตถุ 4		
1.	ทาน	5.00	0.00
2.	ปิยวาจา	5.00	0.00
3.	อิตถจริยา	5.00	0.00
4.	สมานัตตตา	5.00	0.00
4	สาราณียธรรม 6		
1.	เมตตากายกรรม	5.00	0.00
2.	เมตตาวจีกรรม	5.00	0.00
3.	เมตตามโนกรรม	5.00	0.00
4.	สาธารณโภกี	5.00	0.00
5.	สัสส้ามัญญตา	5.00	0.00
6.	ทัญญัส้ามัญญตา	5.00	0.00
5	กัลยาณมิตรธรรม 7		
1.	ปิโย	5.00	0.00
2.	ครู	5.00	0.00
3.	ภาวนีโย	5.00	0.00
4.	วตฺตา จ	5.00	0.00
5.	วจนกฺขโม	5.00	0.00
6.	กมกัรรณจ กถ กตตา	5.00	0.00
7.	โน จญฺฐาเน นัโยชเย	5.00	0.00
6	สัปปริสธรรม 7		
1.	ธัมมัญญตา	5.00	0.00
2.	อิตถัญญตา	5.00	0.00
3.	อิตตัญญตา	5.00	0.00
4.	มัตตัญญตา	5.00	0.00
5.	กาลัญญตา	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
6.	ปรีชัญญตา	5.00	0.00
7.	ปุคคัลญญตา หรือ ปุคคลปโรปรีชัญญตา	5.00	0.00
7	อภิธานียธรรม 7		
1.	หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ โดยมีการพบปะปรึกษาหารือ กิจการงานที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบโดยสม่ำเสมอ	5.00	0.00
2.	พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน	5.00	0.00
3.	ไม่ถืออาภोगใจใครต่อความสะดวก บัญญัติวาง ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติวางไว้ และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้ว ถือปฏิบัติมันอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็น ธรรมเนียม		
4.	ให้เกียรติเคารพนับถือท่านผู้ใหญ่ ผู้มีประสบการณ์ มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอัน พึงรับฟัง	5.00	0.00
5.	ให้เกียรติและคุ้มครองสตรีมิให้ถูกข่มเหงรังแก	5.00	0.00
6.	เคารพบูชาสักการะเจดีย์ ปูนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำ ชาติอันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ เร้าให้ทำดี และ เป็นที่รวมใจของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึง ทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี	5.00	0.00
7.	จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธฺ์ ซึ่งเป็นหลักใจ และเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจ ต้อนรับ และหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
8	นาถกรรมธรรม 10		
1.	ศีล	5.00	0.00
2.	ปาหุสังกะ	5.00	0.00
3.	กัลยาณมิตตตา	5.00	0.00
4.	โสวจิตตสา	5.00	0.00
5.	กิงกรณียะสุ ทักขตา	5.00	0.00
6.	ธัมมกามตา	5.00	0.00
7.	วิริยารัมภะ	5.00	0.00
8.	สันตุฏฐิ	5.00	1.00
9.	สติ	5.00	0.00
10.	ปัญญา	5.00	0.00
	หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking)		
1.	โยนิโสมนสิการ	5.00	0.00
2.	ไตรลักษณ์		
1.	อนิจจตา	5.00	0.00
2.	ทุกขตา	5.00	0.00
3.	อนัตตตา	5.00	0.00
3.	อริยสัจจ 4		
1.	ทุกข์	5.00	0.00
2.	สมุทัย	5.00	0.00
3.	นิโรธ	5.00	0.00
4.	มรรค	5.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว หลักธรรมพุทธศาสนา	Md.	I.R.
4	สัปปริสธรรม 7		
1.	ฉัมมัญญตา	5.00	0.00
2.	อิตถัญญตา	5.00	0.00
3.	อิตตัญญตา	5.00	0.00
4.	มัตตัญญตา	5.00	0.00
5.	กาลัญญตา	5.00	0.00
6.	ปริสัจญตา	5.00	0.00
7.	ปุคคัลลัญญตา หรือ ปุคคตปโรปรัญญตา	5.00	0.00
5	กาลามสูตร		
1.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการฟังตามกันมา	5.00	0.00
2.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการถือสืบๆ กันมา	5.00	0.00
3.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเล่าลือ	5.00	0.00
4.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการอ้างตำรา หรือคัมภีร์	5.00	0.00
5.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะตรรก	5.00	0.00
6.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะการอนุมาน	5.00	0.00
7.	อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล	5.00	0.00
8.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว	5.00	0.00
9.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้	5.00	0.00
10.	อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา	5.00	0.00
6	ปฏิสมุปปาท		
	การเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลาย เพราะอาศัยกัน ธรรมที่อาศัยกันเกิดขึ้นพร้อม การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันและกัน จึงเกิดมีขึ้น	5.00	0.00

จากตารางที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนว
หลักธรรมพุทธศาสนามีหลักธรรมที่มีค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ตั้งแต่ 1.5 ลงมามีจำนวนทั้งสิ้น 31 หลักธรรม จำแนกเป็นแต่ละหลักการได้ดังนี้

หลักการที่ 1 ความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญ
16 หลักธรรม ได้แก่ ปิณิจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2 ซึ่งประกอบไปด้วย ปรโตโมสะ และ
โยนิโสมนสิการ ธรรมมีอุปการะมาก 2 ซึ่งประกอบไปด้วย สติ และ สัมปชัญญะ ไตรสิกขา ซึ่ง
ประกอบไปด้วย อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และ อธิปัญญาสิกขา ปัญญา 3 ซึ่งประกอบไปด้วย สุ
ตมยปัญญา จินตามยปัญญา และ ภาวนามยปัญญา ฌราวาสธรรม 4 ซึ่งประกอบไปด้วย
สังกะระ ทมะ ขันติ และ จาคะ พรหมวิหาร 4 ซึ่งประกอบไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และ อุเบกขา
สัมมปธาน 4 ซึ่งประกอบไปด้วย สัมมปธาน ปหานปธาน ภวานาปธาน และ อนุรักขนาปธาน
สติปัฏฐาน 4 ซึ่งประกอบไปด้วย กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน
จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน และ ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน อิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบไปด้วย
ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และ วิมังสา อินทริย์ 5 ซึ่งประกอบไปด้วย สัทธินทริย์ วิริยินทริย์ สตินทริย์
สมาธินทริย์ และ ปัญญินทริย์ พละ 5 ซึ่งประกอบไปด้วย สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ทิศ 6
ซึ่งประกอบไปด้วย ปุรัตถิมทิศ ทักขณทิศ ปัจจิมทิศ อุตตรทิศ เหนือภูมิทิศ และ อุปริมทิศ
โพฆฆงค์ 7 ซึ่งประกอบไปด้วย สติ ธรรมวิจยะ วิริยะ ปิณีต ปัสสัทธิ สมาธิ และ อุเบกขา
สัพปริสธรรม 7 ซึ่งประกอบไปด้วย ธรรมัญญตา อตถัญญตา อตตัญญตา มัตตัญญตา กาลัญญตา
ปริสัญญตา และ ปุคคัญญตา กัลยาณมิตรธรรม 7 ซึ่งประกอบไปด้วย ปิโย กรุ ภวานิโย วตฺตา จ
วณฺณโกโม กมฺภีรญฺจ กณฺโถ กตฺตา และ โน จญฺฐาน นิโยชเย อริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งประกอบไปด้วย
สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ
และ สัมมาสมาธิ

หลักการที่ 2 รูปแบบวิธีคิด และมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model) พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้
ความสำคัญ 11 หลักธรรม ได้แก่ โยนิโสมนสิการ ปิณิจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2 ซึ่งประกอบไปด้วย
ปรโตโมสะ และ โยนิโสมนสิการ ไตรสิกขา ซึ่งประกอบไปด้วย อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และ
อธิปัญญาสิกขา ปัญญา 3 ซึ่งประกอบไปด้วย สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา อธิปไตย 3 ซึ่ง
ประกอบไปด้วย อตฺตาธิปไตย ลกฺขณธิปไตย และ ธรรมธิปไตย พรหมวิหาร 4 ซึ่งประกอบไปด้วย
เมตตา กรุณา มุทิตา และ อุเบกขา วุฒิธรรม 4 ซึ่งประกอบไปด้วย สัพปริสสังสวะ
สัทธัมมัสสวนะ โยนิโสมนสิการ และ ธรรมานุสัมมปฏิบัติ สติปัฏฐาน 4 ซึ่งประกอบไปด้วย
กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน และ
ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน อคติ 4 ซึ่งประกอบไปด้วย ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และ ภยาคติ

อธิษฐานธรรม 4 ซึ่งประกอบไปด้วย ปัญญา สังขะ จาคะ และอุปสมะ กาลามสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำรา หรือคัมภีร์ อย่าปลงใจเชื่อเพราะ ตรรก อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุমান อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้ อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่าท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา

หลักการที่ 3 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญ 8 หลักธรรม ได้แก่ สุจริต 3 ซึ่งประกอบไปด้วย กายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริต เทศนาวิธี 4 ซึ่งประกอบไปด้วย สันตัสสนา สมาทปนา สมุตเตชนา และสัมปหังสนา พรหมวิหาร 4 ซึ่งประกอบไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา วุฒิธรรม 4 ซึ่งประกอบไปด้วย สัมปฐิสังเสวะ สัทธัมมัสสวนะ โยนิโสมนสิการ และธัมมานุวัตรปฏิบัติ สังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบไปด้วย ทาน ปิยวาจา อุดฺถจริยา และสมานัตตคา สาราณียธรรม 6 ซึ่งประกอบไปด้วย เมตตากายกรรม เมตตาวาจากรรม เมตตามโนกรรม สาราณโกที สีสวามัญญตา และทัญญูสามัญญตา กัลยาณมิตรธรรม 7 ซึ่งประกอบไปด้วย ปิโย ครุ ภาวนีโย วุตตา จ วจนภขโม คมกิริณญ กถิ กตคา และโน จญฺฐาเน นิโยชเย อปริหานิยธรรม 7 ซึ่งประกอบไปด้วย หมั่นประชุมกันเนื่องนิศย์ โดยมีการพบปะปรึกษาหารือกิจการงานที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง รับผิดชอบโดยสม่ำเสมอ พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำ กิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน ไม่ถืออำนาจใครต่อความสะดวก บัญญัติวางข้อกำหนดคกฏเกณฑ์ ต่างๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติวางไว้ และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมเนียม ให้เกียรติเคารพนับถือท่านผู้ใหญ่ ผู้มี ประสพการณ์ มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง ให้เกียรติและ คุ้มครองสตรีมิให้ถูกข่มเหงรังแก เคารพบูชาสักการะเจดีย์ ปุชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ อันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ เราให้ทำดี และเป็นที่รวมใจของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีการบูชา อันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบ ธรรมแก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ ซึ่งเป็นหลักใจ และเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของ ประชาชน เต็มใจต้อนรับ และหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก

หลักการที่ 4 การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญ 8 หลักธรรม ได้แก่ ฆราวาสธรรม 4 ซึ่งประกอบไปด้วย สังขะ ทมะ จันติ และจาคะ พรหมวิหาร 4 ซึ่งประกอบไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา สังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบไปด้วย ทาน ปิยวาจา อุดฺถจริยา สมานัตตคา สาราณียธรรม 6 ประกอบไปด้วย เมตตากายกรรม

เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโกติ สีสสามัญญา ทิฏฐิสามัญญา กัลยาณมิตรธรรม 7 ซึ่งประกอบไปด้วย ปิโย ครุ ภาวนีโย วตฺตา จ วจนกฺขโม คมภีรณฺจ กถํ กตฺตา โน จฏฺฐาน นิโยชเย สปัปฺริสฺสธรรม 7 ซึ่งประกอบไปด้วย รัมมัญญา อตถัญญา อตตัญญา มตตัญญา กาลัญญา ปริสสัญญา ปุคคลัญญา หรือ ปุคคลปโรปรัญญา อปริหานิยธรรม 7 หมั่นประชุม กันเนื่องนิตย์ โดยมีการพบปะปรึกษาหารือกิจการงานที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบ โดย สม่ำเสมอ พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่ พึงทำร่วมกัน ไม่ถืออำเภอใจใครต่อความสะดวก บัญญัติวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันมิได้ ตกลงบัญญัติวางไว้ และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้ว ถือปฏิบัติมั่นอยู่ใน บทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมเนียม ให้เกียรติเคารพนับถือท่านผู้ใหญ่ ผู้มีประสบการณ์ มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง ให้เกียรติและคุ้มครองสตรีมิให้ ถูกข่มเหงรังแก เคารพบูชาสักการะเจดีย์ ปุชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติอันเป็นเครื่องเตือน ความทรงจำ เร้าให้ทำดี และเป็นที่รวมใจของหมู่ชน ไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์ สถานเหล่านั้นตามประเพณี จัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรมแก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจ และเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจ คื้อนรับ และหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก นาคกรณธรรม 10 ซึ่งประกอบไปด้วย ศีล พาหุสัจจะ กัลยาณมิตตตา โสวจิตตตา กิงกรณียะสุ ทักขตา รัมมกามตา วิริยารัมภะ สันตุฏฐิ สติ ปัญญา

หลักการที่ 5 การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญ 6 หลักธรรม ได้แก่ โยนิโสมนสิการ ไตรลักษณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยอนิจจตา ทุกขตา และ อนัตตา อริยสัจจ 4 ซึ่งประกอบไปด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สปัปฺริสฺสธรรม 7 ซึ่งประกอบ ไปด้วย รัมมัญญา อตถัญญา อตตัญญา มตตัญญา กาลัญญา ปริสสัญญา ปุคคลัญญา หรือ ปุคคลปโรปรัญญา กาลามสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้าง คำว่า หรือคัมภีร์ อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรก อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุমান อย่าปลงใจเชื่อด้วย การคิดตรองตามแนวเหตุผล อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้ อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือท่าน ท่านสมณะนี้เป็นครู ของเรา ปฏิญสมุปบาท การเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลาย เพราะอาศัยกัน, ธรรมที่อาศัยกัน เกิดขึ้นพร้อม, การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกัน จึงเกิดมีขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงขององค์การแห่ง

การเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการทดสอบการนำไปใช้งานขององค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนา โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ จำนวน 3 บริษัท โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจงไว้แล้วจำนวน 45 คน จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา 40 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89 โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของความคิดของผู้บริหารเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพุทธศาสนา

ข้อ	ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติจริง	$\bar{X}$	$S.D.$
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรอบรู้แห่งตน			
Personal Mastery)			
1	ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2 (ทางเกิดแห่งแนวความคิดที่ถูกต้องคั่นทางของความดีงามทั้งปวง)	4.19	0.57
	1. ปรโตโมสะ (เสียงจากผู้อื่น การกระดุนหรือชักจูงภายนอก คือการรับฟังคำแนะนำสั่งสอน เล่าเรียน ความรู้สนทนา ชักถาม ฟังคำบอกเล่าชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะการสดับสัทธรรมจาก ท่านผู้เป็นกัลยาณมิตร)	4.10	0.59
	2. โยนิโสมนสิการ (การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิดคิดเป็น คือ กระทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา รู้จักสืบสาวหาเหตุผล แยกแยะสิ่งนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ ออกให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย)	4.28	0.68

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ	ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง	$\bar{X}$	S.D.
2.	ทมะ (การฝึกฝน, การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว, รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดสินใจ แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา)	4.20	0.69
3.	ขันติ (ความอดทน, ตั้งหน้าทำหน้าที่การทำงานด้วย ความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็งทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นใน จุดหมาย ไม่ท้อถอย)	4.25	0.67
4.	จาคะ (ความเสียสละ, สละกิเลส สละความสุข สบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับ ฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมที่จะร่วมมือ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่คับแคบ เห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว)	4.20	0.69
6	พรหมวิหาร 4 (ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ, ธรรมประจำ ใจอันประเสริฐ, หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์, ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหัวใจ และกำกับความประพฤติ จึงจะ ชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ ทั้งหลายโดยชอบ)	4.23	0.65
1.	เมตตา (ความรักใคร่ ปราบณาดีอยากให้อะไร มีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์ สัตว์ทั่วหน้า)	4.35	0.66
2.	กรุณา (ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจใน อันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวง สัตว์)	4.30	0.65

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ	ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง	$\bar{X}$	S.D.
3.	มุกตา (ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใส บันเทิง กอปรด้วยอาการแข่งขันเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้มีความสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป)	4.18	0.71
4.	อุเบกขา (ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ใน ธรรมตามที่พิจารณาเห็นชอบด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรง เที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชังพิจารณาเห็น กรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและ ปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจของตน ใน เมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขาได้รับผิชอบตนได้เต็มแล้ว เขา สมควรรับผิชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับ ความรับผิชอบอันสมกับความรับผิชอบของตน)	4.08	0.83
7	สัมมปธาน 4 (ความเพียร)	4.01	0.76
1.	ตั้งวรปธาน (เพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น คือ เพียร ระวังยับยั้งบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด มิให้เกิดขึ้น)	4.05	0.81
2.	ปหานปธาน (เพียรละหรือเพียรกำจัด คือเพียรละ บาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว)	4.00	0.82
3.	ภาวนาปธาน (เพียรเจริญ หรือเพียรก่อให้เกิด คือ เพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น)	3.98	0.83
4.	อนุรักษนาปธาน (เพียรรักษา คือเพียรรักษากุศลธรรม ที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่นและให้เจริญยิ่งขึ้น ไปจนไพบูลย์)	4.03	0.80
8	สติปัฏฐาน 4 (ที่ตั้งของสติ, การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่ง ทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริง คือ ตามที่สิ่งนั้น ๆ มันเป็นของมันเอง)	3.71	0.56

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ	ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักกรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง	$\bar{X}$	S.D.
1.	กายานุปัสสนา สติปัญญา (การตั้งสติกำหนด พิจารณากาย ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียงกาย ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา)	3.78	0.62
2.	เวทนานุปัสสนา สติปัญญา (การตั้งสติกำหนด พิจารณาเวทนา ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียง เวทนา ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา)	3.63	0.63
3.	จิตตานุปัสสนา สติปัญญา (การตั้งสติกำหนด พิจารณาจิต ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียงจิต ไม่ใช่ สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา คือ มีสติรู้ชัดจิตของตนที่มีระคะ ไม่มีระคะ มีโทสะ ไม่มีโทสะ มีโมหะ ไม่มีโมหะ เสร้า หมองหรือผ่องแผ้ว ฟุ้งซ่านหรือเป็นสมาธิ ฯลฯ อย่างใด ๆ ตามที่เป็นไปอยู่ในขณะนั้นๆ)	3.68	0.66
4.	ธัมมานุปัสสนา สติปัญญา (การตั้งสติกำหนด พิจารณาธรรม ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียงธรรม ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา)	3.75	0.63
9	อิทธิบาท 4 (คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ, คุณธรรมที่ นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย)	4.34	0.53
1.	ฉันทะ (ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป)	4.33	0.57
2.	วิริยะ (ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้น ด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง)	4.50	0.55
3.	จิตตะ (ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำ สิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจฝักใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอยไป)	4.28	0.68

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง			$\bar{X}$	S.D.
4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือทลลง คือ หมั่นใช้ ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบ ข้อยังหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ วิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น)			4.28	0.68
10	อินทรีย์ 5 (ธรรมที่เป็นใหญ่ในกิจของตน)		4.08	0.64
	1. สัทธินทรีย์ (ความศรัทธาที่เป็นใหญ่)		4.05	0.85
	2. วิริยินทรีย์ (ความเพียรที่เป็นใหญ่)		4.10	0.67
	3. สตินทรีย์ (ความมีสติที่เป็นใหญ่)		4.05	0.75
	4. สมานินทรีย์ (ความมีสมาธิที่เป็นใหญ่)		4.05	0.71
	5. ปัญญินทรีย์ (ความมีปัญญาที่เป็นใหญ่)		4.15	0.74
11	พละ 5 (ธรรมอันเป็นกำลัง)		4.19	0.54
	1. สัทธา (ความเชื่อ)		4.23	0.66
	2. วิริยะ (ความเพียร)		4.23	0.66
	3. สติ (ความระลึกได้)		4.05	0.75
	4. สมาธิ (ความตั้งจิตมั่น)		4.28	0.55
	5. ปัญญา (ความรู้ทั่วชัด)		4.18	0.64
12	ทิส 6 (บุคคลประเภทต่างๆที่เราต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทาง สังคมจุทิสที่อยู่รอบตัว)		4.08	0.58
	1. ปุรัตถิมทิส (ทิสเบื้องหน้า คือ ทิสตะวันออก ได้แก่ มารดา บิดา เพราะเป็นผู้มีอุปการะแก่เรามาก่อน)		4.45	0.71
	2. ทักขณทิส (ทิสเบื้องขวา คือ ทิสใต้ ได้แก่ ครู อาจารย์ เพราะเป็นทักษิณบุคคลควรแก่การบูชาคุณ)		4.13	0.76
	3. ปังณมทิส (ทิสเบื้องหลัง คือ ทิสตะวันตก ได้แก่ บุตร ภรรยา เพราะติดตามเป็นกำลังสนับสนุนอยู่ข้างหลัง)		4.03	0.66

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง			$\bar{X}$	S.D.
4. อุตตรทิศ (ทิศเบื้องซ้าย คือ ทิศเหนือ ได้แก่ มิตร สหาย เพราะเป็นผู้ช่วยให้ข้ามพ้นอุปสรรคภัยอันตราย และ เป็นกำลังสนับสนุน ให้บรรลุความสำเร็จ)			3.95	0.68
5. เภฏฐิมทิศ (ทิศเบื้องล่าง ได้แก่ คนรับใช้และคนงาน เพราะเป็นผู้ช่วยทำงานต่าง ๆ เป็นฐานกำลังให้)			3.73	0.68
6. อุปริมทิศ (ทิศเบื้องบน ได้แก่ สมณพราหมณ์ คือ พระสงฆ์ เพราะเป็นผู้สูงด้วยคุณธรรม และเป็นผู้นำทาง จิตใจ)			4.23	0.80
13 โพชนงค์ 7 (ธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้)			4.31	0.52
1. สติ (ความระลึกได้ สำนึกพร้อมอยู่ ใจอยู่กับกิจ จิตอยู่กับเรื่อง)			4.38	0.63
2. ฉัมมวิจยะ (การวิเคราะห์สภาพความเป็นจริงอย่าง เที่ยงตรงเพื่อวางแผนสู่ความสำเร็จทั้งทางโลกและ ทางธรรม)			4.40	0.63
3. วิริยะ (ความเพียร)			4.48	0.50
4. ปีติ (ความอิ่มใจ)			4.28	0.64
5. ปัสสัทธิ (ความสงบกายสงบใจ)			4.23	0.66
6. สมาธิ (ความมีใจตั้งมั่น จิตแน่วในอารมณ์)			4.23	0.66
7. อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลางเพราะเห็นตามเป็น จริง)			4.25	0.63

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ	ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง	$\bar{X}$	S.D.
14	ลัทธิปริสตรธรรม 7 (ธรรมของสัตบุรุษ, ธรรมที่ทำให้เป็น สัตบุรุษ, คุณสมบัติของคนดี, ธรรมของผู้ดี)	4.19	0.60
	1. ชัมมัญญุตตา (ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่ง ธรรมชา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้ เกิดผล)	4.35	0.62
	2. อัถตัญญุตตา (ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ หรือ ความเป็นไปตามหลัก)	4.35	0.66
	3. อัถตัญญุตตา (ความรู้จักตน คือ รู้ว่าเรานั้นว่าโดย ฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติ ให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป)	4.15	0.74
	4. มัตตัญญุตตา (ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร รู้จักประมาณในการ ใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักประมาณในการรับของที่มีผู้ให้)	4.05	0.78
	5. กาลัญญุตตา (ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอัน เหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสมเวลา เป็นต้น)	4.13	0.76
	6. ปริสัณญุตตา (ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และ รู้จักที่ประชุม รู้กิจที่ประพฤติดต่อชุมชนนั้น ๆ ว่าชุมชน นี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกิจอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์อย่างนี้ เป็นต้น)	4.08	0.73

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง	$\bar{X}$	S.D.
7. บุคคลัญญา หรือ บุคคลปโรปรัญญา (ความรู้จัก บุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่าโดยอรรถา ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ชิงหรือหย่อน อย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดี ว่าจะคบ หรือไม่ จะใช้ จะตำหนิ ยกย่อง และแนะนำสั่งสอนอย่างไร เป็นต้น)	4.20	0.72
15. กัลยาณมิตรธรรม 7 (องค์คุณของกัลยาณมิตร, คุณสมบัติของมิตรดี หรือมิตรแท้ คือ ท่านที่คบหรือเข้า หาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงาม และความเจริญ)	4.18	0.54
1. ปีโย (น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจ และสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม)	4.28	0.64
2. ครุ (น่าเคารพ ในฐานะประพฤติดีสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจเป็นที่พึ่งได้ และปลอดภัย)	4.28	0.64
3. ภาวนีโย (น่าเจริญใจ หรือน่ายกย่องในฐานะทรง คุณคือ ความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรม และปรับปรุงตนอยู่เสมอ ควรเอาอย่างทำให้ระลึก และเอ๋ย อ้างด้วยซาบซึ้งภูมิใจ)	4.20	0.72
4. วตฺตา จ (รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่า เมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าว ตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี)	4.23	0.62
5. วจนฺทโม (อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟัง คำปรึกษาซักถามคำแนะนำวิพากษ์วิจารณ์ อดทน ฟัง ได้ไม่เบื่อ ไม่ฉุนเฉียว)	4.00	0.75

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง			$\bar{X}$	S.D.
6. คมกัณฐก กณ กตุตา (แสดงเรื่องล้าลึกได้ สามารถ อธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจ และให้เรียนรู้เรื่องราว ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป)			4.08	0.69
7. โน จฏฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำในอฐาเน คือ ไม่ แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักนำไปในทางเสื่อมเสีย)			4.18	0.64
16 อริยมรรคมีองค์ 8 (ทางมีองค์ 8 ประการอันประเสริฐ)			4.25	0.61
1. สัมมาทิฎฐิ (เห็นชอบมีความเห็นถูกต้อง)			4.38	0.63
2. สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ มีความคิดถูกต้อง)			4.18	0.71
3. สัมมาวาจา (เจรจาชอบ)			4.15	0.77
4. สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ)			4.30	0.65
5. สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ ได้แก่ เว้นมิฉ้อฉล ประกอบสัมมาชีพ)			4.30	0.72
6. สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ)			4.33	0.73
7. สัมมาสติ (ระลึกชอบ)			4.10	0.74
8. สัมมาวาจาเมะ (พยายามชอบ)			4.28	0.68
รวม			4.16	0.46
หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่ เปิดกว้าง (Mental Model)				
1 โยนิโสมนสิการ (การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิด เป็น คือ กระทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วย ความคิดพิจารณา รู้จักสืบสาวหาเหตุผล แยกแยะสิ่งนั้นๆ หรือปัญหานั้นๆ ออกให้เห็นตามสถานะและตาม ความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย)			4.13	0.69

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง		$\bar{X}$	S.D.
2	ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ 2 (ทางเกิดแห่งแนวความคิดที่ถูกต้อง, ต้นทางของความดีงามทั้งปวง) 1. ปรโตโมสะ (เสี่ยงจากผู้อื่น การกระตุ้นหรือชักจูงจากภายนอก คือการรับฟังคำแนะนำสั่งสอน เล่าเรียนความรู้ สนทนาซักถาม ฟังคำบอกเล่าชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะการสดับสัทธรรมจากท่านผู้เป็นกัลยาณมิตร) 2. โยนิโสมนสิการ (การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น คือ กระทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา รู้จักสืบสาวหาเหตุผล แยกแยะสิ่งนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ ออกให้เห็นตามสภาวะ และตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย)	4.19 4.20 4.18	0.64 0.69 0.75
3	ไตรสิกขา (ข้อที่จะต้องศึกษา ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุด ที่ต้องการ) 1. อริสัดศึกษา (ศึกษา คือ สืบค้นยัง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติอย่างสูง) 2. อริจิตตศึกษา (ศึกษา คือ จิตอันยัง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมจิตเพื่อให้เกิดคุณธรรมเช่นสมาธิอย่างสูง) 3. อริปัญญาศึกษา (ศึกษา คือ ปัญญาอันยัง ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง)	3.98 4.00 3.90 4.02	0.69 0.68 0.74 0.77
4	ปัญญา 3 (ความรอบรู้ รู้ทั่ว เข้าใจ รู้ซึ่ง) 1. สุตมยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การสดับการเล่าเรียน) 2. จินตามยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การคิดการพิจารณาหาเหตุผล)	4.35 4.38 4.23	0.57 0.63 0.70

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ ระดับความคิดเห็นของความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ องค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติจริง			$\bar{X}$	S.D.
3.	ภาวนามยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ)		4.45	0.60
5	อธิปไตย 3 (ความเป็นใหญ่, ภาวะที่ถือเอาเป็นใหญ่)		4.00	0.58
	1. อัตตอธิปไตย (ความมีตนเป็นใหญ่ ถือตนเป็นใหญ่บนสิ่งที่ถูกต้องดีงาม กระทำการด้วยปรารถนาคตนเป็นประมาณ)		3.93	0.62
	2. โลกาธิปไตย (ความมีโลกเป็นใหญ่ ถือโลกเป็นใหญ่บนสิ่งที่ถูกต้องดีงาม กระทำการด้วยปรารถนียมของโลกเป็นประมาณ)		3.90	0.71
	3. ธรรมาธิปไตย (ความมีธรรมเป็นใหญ่ ถือธรรมเป็นใหญ่ กระทำการด้วยปรารถนาคความถูกต้องเป็นจริงสมควรตามธรรมเป็นประมาณ)		4.18	0.75
6	พรหมวิหาร 4 (ธรรมประจำใจอันประเสริฐ)		4.09	0.65
	1. เมตตา (ความรักใคร่ ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์ทั่วหน้า)		4.15	0.70
	2. กรุณา (ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ทั้งหลาย)		4.15	0.70
	3. มุทิตา (ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแข่งขันเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้น)		4.03	0.73